

SDU International Journal of Educational Studies

Look on Student Resistance from the Eyes of Teachers: Opinions, Strategies and Recommendations

Emine Yıldız¹, Mediha Sarı²

¹Yüreğir Köklüce Secondary School

²Çukurova University

To cite this article:

Yıldız, E. & Sarı, M. (2019). Look on student resistance from the eyes of teachers: Opinions, strategies and recommendations. *SDU International Journal of Educational Studies*, 6(2), 128-149. Doi: 10.33710/sduijes.604519

[Please click here to access the journal web site...](#)

SDU International Journal of Educational Studies (SDU IJES) is published biannual as an international scholarly, peer-reviewed online journal. In this journal, research articles which reflect the survey with the results and translations that can be considered as a high scientific quality, scientific observation and review articles are published. Teachers, students and scientists who conduct research to the field (e.g. articles on pure sciences or social sciences, mathematics and technology) and in relevant sections of field education (e.g. articles on science education, social science education, mathematics education and technology education) in the education faculties are target group. In this journal, the target group can benefit from qualified scientific studies are published. The publication languages are English and Turkish. Articles submitted the journal should not have been published anywhere else or submitted for publication. Authors have undertaken full responsibility of article's content and consequences. *SDU International Journal of Educational Studies* has all of the copyrights of articles submitted to be published.

Öğretmen Gözünden Öğrenci Direncine Bakış: Görüşleri, Stratejileri ve Önerileri

Look on Student Resistance from the Eyes of Teachers: Opinions, Strategies and Recommendations

Emine Yıldız^{1*}, Mediha Sarı²

¹Yüreğir Köklüce Ortaokulu

Orcid ID: , 0000-0001-6297-3877

²Çukurova Üniversitesi Eğiti Fakültesi

Orcid ID: 0000- 0002-1663-648X

Geliş Tarihi: 09/08/2019

Kabul Ediliş Tarihi: 11/11/2019

Özet

Öğretmenler zaman zaman öğrencilerin uygun olmayan hareketleriyle karşılaşabilirler. Öğrencilerin sistemli bir şekilde, planlayarak, kendilerince olumsuz olan veya olabilecek bir duruma karşı gerçekleştirdikleri bu tepkiler direnç davranışı olarak ifade edilmektedir. Öğretmenlerin, öğrenci direnç davranışlarının farkında olması ve bu duruma yönelik stratejileri öğrenme-öğretme sürecinin aksamaması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durum temel alınarak ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin bakış açısından, öğrenci direnç davranışlarına ilişkin görüşleri, stratejileri ve önerileri incelemek amacıyla yapılan bu araştırma, fenomenolojik desende yapılan nitel bir çalışmadır. Veri analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Adana il merkezinde bulunan yedi devlet ortaokulunda görev yapan 70 öğretmen üzerinde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında yazarlar tarafından hazırlanan "Öğrenci Direnç Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüşme Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin direnç davranışlarına ilişkin algılarının olumsuz olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin direnç davranışları konusunda bilgilendirilmesi için ve direnç davranışlarıyla baş etme stratejilerini uygulayabilmesi için hizmet içi eğitimler verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Direnç davranışları, Öğrenci direnci, Ortaokul, Öğretmen, Öğrenci

Abstract

Teachers may occasionally encounter inappropriate behaviors of students. These reactions, which students make systematically, plan, against a situation that is negative or possible to them, are expressed as resistance behavior. The fact that the teachers are aware of student resistance behaviors and the strategies for this situation are very important in terms of the failure of the learning-teaching process. Based on this situation, this research, which was conducted with the aim of examining the opinions, strategies and suggestions about student resistance behaviors from the point of view of teachers working in secondary schools, is a qualitative study conducted in phenomenological pattern. Descriptive analysis was used in the data analysis. The study was carried out on 70 teachers working in three state secondary schools located in the city center of Adana in 2017-2018 academic year and in different socio-economic levels (lower-middle-upper). "Teacher Interview Form for Student Resistance Behavior" prepared by the authors was used in the collection of the data. As a result of the study, it was seen that teachers' perceptions about resistance behaviors were negative. It may be advisable to provide in-service training to inform teachers about their resistance behavior and to implement strategies to cope with resistance behaviors.

Key words: Resistance behaviours, Student resistance, Secondary school, Teacher, Student

*İletişim: Emine YILDIZ, Köklüce Ortaokulu, Yüreğir, Adana, emineeyildizz@gmail.com

GİRİŞ

“Dayanma, karşı koyma gücü, mukavemet” (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018) ve “Öğrencinin okuldaki eğitim-öğretim faaliyetlerine karşı koyma davranışı” (Yüksel, 2003, s.237) anlamlarına gelen direnç kavramı her alanda olduğu gibi eğitimde de kendini göstermektedir. Eğitimde öğrenci direnç davranışları olarak karşımıza çıkan direnç davranışlarının pek çok etkileri bulunmaktadır. Eğitimde direnç davranışları, öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinde planlı, sistemli ve bilinçli olarak öğretmenlerine, arkadaşlarına, derslerine, buldukları ortama karşı göstermiş oldukları tepkisel davranışlardır.

Öğretmenler okulda veya sınıf ortamında birçok istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşabilir. İzinsiz, yüksek sesle veya arkadaşlarıyla konuşma, ders esnasında yerinden kalkma gibi davranışlar anlık yapılan davranışlardır ve bunlar, istenmeyen davranışlar olarak ele alınır. Yapılan davranış önceden düşünülmüş ve planlanmış, bilerek ve sürekli yapılıyorsa direnç davranışı olarak adlandırılır (Erickson, 1984, akt. Yüksel, 2003: 237). Alpert (1991), bir mesaj taşıyan, önceden planlanmış sessizlik ve mırıldanma gibi davranışların bile direnç davranışları arasında ele alınabileceğini belirtmektedir.

Direnç davranışları ile istenmeyen davranışlar aynı değildir. Direnç davranışlarında planlama, ön hazırlık yapma ve bilinçli olma durumu söz konusu iken, istenmeyen öğrenci davranışları öğrencilerin anlık olarak, plan yapmadan gerçekleştirdikleri dikkat çekme amacı güden davranışlardır. Sever (2012), direnç davranışı ile istenmeyen davranış arasındaki farkı şu şekilde belirtmektedir:

Öğrenci direnci, öğrencinin günlük yaşamı ve okuldaki yaşantıları arasında varolan çelişkilerden beslenen, uzun sürede, planlı bir biçimde ortaya çıkan ve kimi zaman sonuçları istenmeyen öğrenci davranışlarına göre daha yıkıcı kimi zaman da istenmeyen öğrenci davranışlarından farklı olarak yapıcı olabilen davranışları kapsamaktadır. Bu iki kavramın ayrıldıkları bir başka nokta ise, direnç davranışı gösteren öğrenci öğrenme isteği ve öğrenememe kaygısı taşırken istenmeyen öğrenci davranışı sergileyen öğrencinin öğrenme isteği bulunmamasıdır (s.70).

Araştırmacılar direnç davranışlarını farklı şekillerde sınıflandırmışlardır. Spaulding (1995) direnç davranışlarını pasif ve agresif direnç olmak üzere ayırmıştır. Söz kesme, erteleme gibi davranışlar pasif direnç olarak adlandırılırken, ders akışını bölme, protesto gibi davranışlar agresif direnç davranışı olarak adlandırılmıştır. Burroughs, Kearney ve Plax (1989) ise direnci yapıcı ve yıkıcı davranış olarak tanımlamışlardır. Yapıcı direnç davranışları eğitimin kalitesini arttıracak gibi öğretmene de yol gösterici olabilir. Yıkıcı direnç davranışları eğitimin kalitesini düşürecek gibi öğretmenin motivasyonunu, azmini ve performansını olumsuz yönde etkileyebilir. Ayrıca Burroughs ve diğerleri (1989) yaptıkları çalışmada direnç davranışlarını 19 kategoride sınıflandırmışlardır. Bunlar;

1. Öğretmene tavsiye verme
2. Öğretmeni suçlama
3. Kaçınma
4. Gönülsüz katılım
5. Aktif direnç
6. Aldatma
7. Doğrudan iletişim kurma
8. Karşıklık yaratma
9. Bahane sunma

- 10.Öğretmeni görmezden gelme
- 11.Öncelikler
- 12.Öğretmenin otoritesine karşı çıkma
- 13.Öğrenci desteği
- 14.Otoriteye şikayet
- 15.Öğretmen davranışlarını model alma
- 16.Öğretmeni model almanın etkisi
- 17.Düşmanca savunma
- 18.Öğrencinin delil çürütmesi
- 19.İntikam

Öğrencilerin gösterdiği pasif, agresif veya yıkıcı direnç davranışları, sürekli olması halinde, öğretmeni ve diğer öğrencileri olumsuz etkileyebilir, dersten uzaklaştırabilir, psikolojik olarak yıpratır. Koyuncu'ya (2017) göre bu tür davranışlar, çoğunlukla öğrencinin kendisine, öğretmene, sınıf arkadaşlarına, öğrenme-öğretme sürecine zarar verici niteliktedir. Öğretmenler, öğrencilerin direnç davranışlarını tespit etmeye, tespit ettikten sonra davranışın altında yatan sorunu ve bu sorunun kaynağını anlamaya ve çözmeye çalışmalıdır. Direnç davranışlarının kaynakları, direnç davranışlarını anlamak, tespit etmek ve olumlu davranışlara çevirme açısından önem taşımaktadır. Öğrencilerin göstermiş oldukları direnç davranışlarının birçok nedeni veya kaynağı olabilir. Öğrenciler direnç davranışlarını öğretmenlerine, ailelerine, arkadaşlarına, sınıf veya okul ortamına, herhangi bir olaya, duruma tepki olarak gösterebilirler. Kearney, Plax ve Burroughs (1991) yaptıkları araştırmada direnç davranışı kaynaklarını öğrenci kaynaklı ve öğretmen kaynaklı olmak üzere iki kategoride incelemişlerdir. Öğrenci kaynaklı direnç davranışlarında öğrenciler direnç davranışlarının sorumluluğunu üstlenmekte dirlir (Gjesfjeld, 2014). Öğrenci kaynaklı direnç davranışında öğrenciler itaat etmeyi sevmezler, agresif tavırlar sergilerler. Öğrenci kaynaklı direnç davranışında öğrenciler itaat etmeyi sevmezler, agresif tavırlar sergilerler (Goodboy ve Bolkan, 2011). Öğretmen kaynaklı direnç davranışında öğrenci, öğretmende gördüğü bir çelişkiyi fark eder. Öğrencilerin öğretmenlerinden ders içinde beklentileri vardır. Öğrencilerin öğretmenin yetersizliği, hazırlıksızlığı, coşkudan yoksunluğu veya kendilerine karşı duygusal ilgisizliği yönündeki algıları, öğretmen kaynaklı dirençle ilişkilendirilmektedir (Gjesfjeld, 2014). Goodboy ve Bolkan (2011) karizmatik liderliğin (öğretmenin sahip olduğu strateji, ön sezi, çevreye duyarlılığı, grup üyelerine karşı ilgisi, risk alma durumu, düşünülmemiş davranışların), hem öğretmen kaynaklı hem de öğrenci kaynaklı direnç davranışları ile anlamlı ve ters orantılı olduğunu tespit etmiş ve karizmatik liderlik özelliğinin öğrenci direnci üzerinde olumlu etkisinden söz etmişlerdir.

Öğretmenler de öğrencilerin direnç davranışlarını yok etmeye çalışırken verim azalabilir, diğer öğrencilerin dikkati dağılabilir. Yaşanan bu davranışlarla baş etme de öğretmenlerin direnç davranışları konusundaki görüşleri, bu davranışları fark edip derslerinde bu doğrultuda strateji geliştirilmeleri ve bu stratejileri derslerinde uygulamaları etkili olabilir. Öğretmenin göstereceği ekstra özen ve ilgi ile öğrencinin olumlu etkileneceği söylenebilir. Çakır (2015) yaptığı çalışma sonucunda öğretmen yakınlığının, öğrencinin motive edilmesi ve güçlenmesi üzerinde öğrenci tükenmişliğinden daha büyük etkisi olduğunu buna karşın öğrenci tükenmişliğinin öğrenci direnci üzerindeki öğretmen yakınlığından daha büyük etkisi olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin direnç davranışları konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlenmesi, öğrenciler tarafından gerçekleştirilen bu davranışların fark edilip düzeltilmesi, eğitimin devamlılığı ve kalitesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Direnç davranışları ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiş ve bu konuda yapılan sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Eroğlu (2012), Sever (2012), Sever ve Güven (2014) ve Yüksel (2003)

yaptıkları çalışmalarda direnç konusu ele almışlardır. Ayrıca yurtdışında yapılan çalışmalar da incelenmiş fakat ortaokul düzeyinde yapılan sınırlı sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Bu doğrultuda alanyazında önemli ölçüde boşluk olduğu görülmüştür. Ayrıca direnç davranışlarının öğretmenler tarafından doğru anlaşılması ve uygun baş etme stratejilerinin geliştirilmesi eğitim ve öğretimin kalitesini arttıracacağı ve bu çalışmanın alan yazındaki bu boşluğa katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi “Ortaokul öğretmenlerinin öğrenci direnç davranışlarına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin okul ortamında karşılaştıkları direnç davranışlarını belirlemek, bu davranışlar karşısında hangi stratejileri izlediklerini bulmak ve çözüm önerilerini almaktır. Bu ana amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenlerin öğrenci direnç davranışlarına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğretmenlerin sınıflarında/okullarında karşılaştığı direnç davranışları nelerdir?
3. Öğretmenlerin karşılaştıkları direnç davranışlarıyla baş etme stratejileri nelerdir?
4. Öğretmenlerin öğrenci direnç davranışlarına yönelik önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışma ortaokul öğretmenlerinin direnç davranışlarına yönelik bakış açılarını incelemek amacıyla, yapılan fenomenolojik bir çalışmadır. Fenomenolojik modelde esasen farkında olduğumuz ancak tam bir anlayışa sahip olmadığımız olgular üzerine odaklanılmaktadır (Şimşek, 2015). Bu araştırmalarda bireylerin tecrübeleri, algılamaları ve olaylara bakış açıları incelenmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin direnç davranışlarına yönelik tecrübe, algı ve bakış açılarına yönelik yapılan bu çalışmada fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Adana il merkezindeki üç tipik ortaokulda görev yapan öğretmenlerden oluşturulmuştur. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan tipik durum örneklemeyle belirlenmiştir. Tipik durum örneklemesinde örneklem, araştırma problemi ile ilgili olarak evrende yer alan çok sayıda durumdan tipik olan biriyle oluşturulmakta, sıradışı olmayan, ortalama, tipik durum/durumlar seçilmektedir (Büyüköztürk, 2012). Bu çalışmada tipik devlet okullarında görev yapan ortaokul öğretmenlerin karşılaştıkları direnç davranışlarını ve geliştirdikleri stratejileri belirlemek amaçlandığından tipik durum örneklemesinin uygun olduğu düşünülmüştür. Buna göre katılımcılar, üç ortaokulda görev yapan toplam 70 öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların bazı kişisel değişkenlere göre dağılımı

Değişkenler	Alt Boyutlar	f	%
Cinsiyet	Kadın	44	62.9
	Erkek	25	35.7
	Belirtmeyen	1	1.4
Branş	Fen ve Teknoloji	13	18.6
	Matematik	11	15.7
	Türkçe	7	10

	İngilizce	7	10
	Sosyal Bilgiler	7	10
	Din Kültürü	6	8.6
	Teknoloji Tasarım	4	5.7
	Görsel Sanatlar	3	4.3
	Müzik	2	2.9
	Rehber	2	2.9
	Bilişim Teknolojileri	2	2.8
	Belirtmeyen	6	8.6
Kıdem	0-5	19	27.1
	6-10	13	18.6
	11-15	6	8.6
	16-20	7	10
	21 ve üstü	22	31.4
	Belirtmeyen	3	4.3
Okulun Sosyo-Ekonomik Düzeyi	Alt	32	45.7
	Orta	29	41.4
	Üst	9	12.8
Mezun Olunan Okul Türü	Eğitim Fakültesi	48	68.6
	Fen Edebiyat	8	11.4
	Eğitim Yüksekokulu	7	10
	Lisans Tamamlama	3	4.3
	Diğer	3	4.3
	Belirtmeyen	1	1.4

Tablo 1'e göre cinsiyetini belirten 69 öğretmenin 44'ü (%62.9) kadın, 25'i (%35.7) erkektir. Branşını belirten 64 öğretmenden 13'ü (%18.6) Fen ve Teknoloji; 11'i (%15.7) Matematik; 7'si (%10) Türkçe; 7'si (%10) İngilizce; 7'si (%10) Sosyal Bilgiler; 6'sı (%8.6) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi; 4'ü (%5.7) Teknoloji ve Tasarım; 7'si (%10) Türkçe; 3'ü (%4.3) Görsel Sanatlar; 2'si (%2.9) Müzik; 2'si (%2.9) Rehber; 2'si (%2.8) Bilişim Teknolojileri öğretmenidir. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri incelendiğinde kıdem yılını belirten 67 öğretmenin 19'unun (%27.1) 0-5 yıl; 13'ünün (%18.6) 6-10 yıl; 6'sının (%8.6) 11-15 yıl; 7'sinin (%10.0) 16-20 yıl ve 22'sinin (%31.4) 21 yıl ve daha fazla kıdeme sahip oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin 32'si (%45.7) alt sosyo-ekonomik düzeye, 29'u (%41.4) orta sosyo-ekonomik düzeye ve 9'u (%12.9) üst sosyo-ekonomik düzeye sahip okullarda görev yapmaktadır. Mezuniyetini belirten 69 öğretmenin mezun oldukları okullara göre dağılımı ise 48 (%68.6) eğitim fakültesi; 8 (%11.4) fen-edebiyat fakültesi; 7 (10.0) eğitim yüksekokulu; 3 (%4.3) lisans tamamlama ve 3 (%4.3) diğer fakülte mezunu şeklindedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından bu araştırma kapsamında hazırlanan "Öğrenci Direnç Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüş Formu" kullanılarak toplanmıştır. Formun başında Öğretmenlerin kişisel bilgilerini (cinsiyet, kıdem, branş ve mezun olunan okul türü) belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir.

Öğrenci Direnç Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüş Formu

Öğretmenlerin öğrenci direnç davranışlarına ilişkin görüşlerini, bu davranışlarla karşılaştıklarında kullandıkları stratejileri ve bu davranışlara yönelik önerilerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen bu form, beş sorudan oluşmaktadır. Bu sorular sırasıyla “1. Öğrenci direnç davranışlarıyla ilgili görüşleriniz nelerdir?”, “2. Okul ortamında (sınıf içi ve dışında) ne gibi direnç davranışlarıyla karşılaşıyorsunuz? Örnekler vererek bu konudaki deneyimlerinizi paylaşır mısınız?”, “3. Öğrencilerinizin direnç davranışlarıyla karşılaştığınızda kullandığınız stratejileri açıklar mısınız?”, “4. Herhangi bir direnç davranışıyla karşılaştığınızda sonraki dersleriniz için öğrenme-öğretme sürecinde düzenlemeler yaptığınız oluyor mu? Yapıyorsanız, lütfen bu düzenlemelerin neler olduğunu açıklayınız.”, “5. Öğrenci direnç davranışlarına yönelik önerileriniz nelerdir?” şeklindedir. Görüş formunun hazırlanmasında, alan yazındaki kuramsal açıklamaların incelenmesi, taslak soruların hazırlanması, bu sorular hakkında uzman görüşlerinin alınması ve bu görüşlere göre form üzerinde gereken düzenlemelerin yapılması adımlarından oluşan bir süreç izlenmiştir. Öğretmenlerin görüş formunda yer alan açık uçlu sorulara ilişkin görüşlerini her bir sorunun altında yer alan boşluklara yazarak belirtmeleri istenmiştir. Görüşme formunu dolduran bazı katılımcıların birden fazla görüş belirttiği tespit edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında 2018 Mayıs ve Haziran aylarında farklı okullarda görev yapan farklı branşlardaki öğretmenlere, hazırlanan Öğrenci Direnç Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüş Formu verilmiş ve öğretmenlerin 15-20 dakika süre içerisinde soruları yanıtladıkları görülmüştür.

Verilerin Analizi

Veriler, Öğrenci Direnç Davranışlarına Yönelik Öğretmen Görüş Formundaki sorular çerçevesinde betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Bunun için katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar her soru için verilen bütün yanıtlar alt alta gelecek şekilde öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra her bir soru için kodlama çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmanın ardından da benzer anlamlar taşıyan kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulup, tablolaştırılmıştır. Daha sonra oluşturulan kodlar ve temalar düzenlenmiştir. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini yükseltmek amacıyla, elde edilen bulgular, herhangi bir yorum yer verilmeden, sık sık doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Öğretmenlerin isimleri yerine Ö1, Ö2 gibi kodlar kullanılmıştır. Cinsiyetlerini belirtmek için Ö1E, Ö2K şeklinde kadın ve erkek kelimelerinin baş harfleri; görev yaptıkları okulun sosyo-ekonomik düzeyini belirtmek için de Ü (üst), O (orta), A (alt) harfleri eklenmiştir. Örneğin Ö1KA: Birinci öğretmen, kadın ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki bir okulda görev yapıyor anlamındadır. Ayrıca rastgele seçilen 10 öğretmenin görüşleri üzerinde her iki araştırmacı birbirinden bağımsız kodlama yapmış ve aradaki tutarlılığa bakılmıştır. Miles ve Huberman'ın (1994) uyuşma/uyuşma+uyuşmama x 100 formülü kullanılarak elde edilen kodlayıcı güvenilirliği katsayısı 0.84 bulunmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde, verilerinin analizi sonucu elde edilen bulgular, araştırmanın soruları doğrultusunda sunulmuştur.

1. Öğretmenlerin Öğrenci Direnç Davranışlarına Yönelik Görüşleri

Çalışmanın birinci alt amacı “Direnç davranışlarına yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu doğrultusunda öğretmenlere direnç davranışlarıyla ilgili genel görüşleri sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde, öğretmenlerin iki kategori altında toplanan açıklamalar yaptıkları görülmüştür. Bu kategorilerden ilki öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecini zarar veren öğrenci davranışlarıyla ilgili açıklamalar yaptıkları “Öğrenmeyi Engelleyici Davranışlar” (f:73) kategorisi iken, ikincisi öğrencilerin direnç davranışlarına kaynaklık eden çeşitli unsurlarla ilgili açıklamaların yer aldığı “Direncin Kaynakları” (f:64) kategorisidir. İlk olarak Tablo 2’de “Öğrenmeyi Engelleyici Davranışlar” kategorisine ait temalar ve bu temalarda yer alan kodlar ve bunları ifade eden katılımcılar ve katılımcıların frekansları verilmiştir.

Tablo 2. Öğrenmeyi engelleyici davranışları

Tema 1. Sınıftaki Öğretimi Baltalama (f:50)	Katılımcı	f
Dersin akışını engelleme	2-5-7-9-13-14-49-53-59-61-64-68	12
İlgi / dikkat çekmeye çalışma	14-29-35-36-44-51-59-61-64	9
Dersi dinlememe	9-14-15-23-44-59-64	7
Diğer öğrencilerin haklarını ihlal etme	2-9-23-44	4
Arkadaşlarının öğrenmesine engel olma	7-25-27-44	4
Derste gereksiz konuşma	3-13-15	3
Dersi beğenmeme	5-7	2
Dersi girmeme / geç girme	51-54	2
Görev ve sorumluluklarını yerine getirmeme	13	1
Okulu sevmediğini söyleme	16	1
Eğitim-öğretime tepki d.	37	1
Başarıyı düşüren davranışlar	62	1
Öğrenme kaygısı taşımama d.	44	1
Sınıfta bir şeyler yiyip, içme d.	46	1
Derste uyuma	15	1
Tema 2. Öğretmene/Otoriteye Yönelik Direnç (f:16)	Katılımcı	f
Öğretmeni sınama, bıktırma-rahatsız etme	19-22-26-69-70	5
Öğretmene tepki gösterme/itiraz etme	3-25-32-34	4
Uyarıya rağmen yanlış davranışta ısrarcı olma	13-27-51	3
Öğretmeni şikâyet etme	69	1
Öğretmeni küçük düşürmeye çalışma	69	1
Saygısız davranma	54	1
Önceden tasarlayıp planlı şekilde sorun çıkarma	53	1
Tema 3. Okul Yaşamına/Kurallara Uyumsuzluk (f:7)	Katılımcı	f
Davranış kurallarına uymama	28-54	2
Kıyafet kurallarına uymama	45-46	2
Yalan – iftira söyleme	51	1

Yanlışlarına sürekli mazeret uydurma	45	1
Temizliğe karşı direnç gösterme	28	1

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğretmenlerin direnç davranışları hakkındaki görüşlerini açıklarken öğrenme-öğretme sürecini aksatacak nitelikteki davranışlardan sıklıkla söz ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bu kategori altında toplanan görüşleri üzerinde yapılan analizlerde en sık görüş belirtilen temanın “Sınıfta Öğretimi Baltalama” (f:50) olduğu belirlenmiştir. Bu tema altında en sık belirtilen davranışlar ise Dersin akışını engelleme (f:12), İlgi / dikkat çekmeye çalışma (f:9), Dersi dinlememe (f:7), Diğer öğrencilerin haklarını ihlal etme (f:4) ve Arkadaşlarının öğrenmesine engel olma (f:4) olmuştur. “Öğrenmeyi Engelleyici Davranışlar” kategorisinin ikinci teması “Öğretmene/Otoriteye Yönelik Direnç” (f:16) olarak adlandırılmıştır. Bu temada en sık belirtilen öğrenci davranışları Öğretmeni sınama, bıktırma-rahatsız etme (f:5), Öğretmene tepki gösterme/itiraz etme (f:4) ve Uyarıya rağmen yanlış davranışta ısrarcı olma (f:3) davranışlarıdır. “Okul Yaşamına / Kurallara Uyumsuzluk” (f:7) temasında okulun “Davranış kurallarına uymama” ve “Kıyafet kurallarına uymama” davranışları ikişer öğretmen tarafından ifade edilmiştir.

Ö44KO sınıf içinde karşılaştığı bazı direnç davranışlarını “*Belirli öğrencilerin sürekli derse geç gelerek dersi bölmesi, yüksek sesle konularak ders dinlemeye engel olması, ders içerisinde öğrencilerin kendi aralarında birbirlerine sataşarak, ders işlenmesine engel olmaya çalışılması*” şeklinde ifade ederken, Ö63EA ise “*Şakalaşmaların kırıcı ve fiziksel olması, derste anlatılanlara ilgi duymamak, dinlememek, ya çok konuşma ihtiyacı hissetmek ya da hiç konuşmamak, bir arkadaşının eksikliği ya da farklılığıyla dalga geçmek*” şeklinde ifade etmiştir.

Öğretmenlerin öğrenci direnç davranışlarına ilişkin görüşlerini açıklarken sıklıkla bu davranışların olası kaynaklarından söz ettikleri görülmüştür. “Direncin Kaynakları” adı altında toplanan bu açıklamalar analiz edildiğinde dört temada toplanmıştır. Tablo 3’te “Direncin Kaynakları” kategorisinin temaları, bu temalara ait kodlar, bunları ifade eden katılımcılar ve katılımcıların frekanslar gösterilmiştir.

Tablo 3. Direncin kaynakları temasındaki öğretmen görüşleri

Tema 1. Aile ve Çevre (f:33)	Katılımcı	f
Anne-babanın yanlış davranışları	1-3- 6-8-10-16-18-19-20-23-27-47-48-52-57-61-66-67	18
Öğrencinin sosyal çevresi	4 -6 -8-10-18-29-52	7
Ailenin maddi olanakları (SED)	20-27-29-61-66	5
Ailenin eğitime bakışı	4	1
Ailenin kültürel yapısı	70	1
Arkadaşlar	2	1
Tema 2. Öğrencinin Kendisi (f:19)	Katılımcı	f
Yaş (Ön ergenlik dönemi)	2-11-12-20-21-26-50	7
Önemsene-değerli görülme isteği	61-67	2
Öğrenci psikolojisi	8-48	2
Öğrencinin günlük yaşantıları	6-12	2
Paylaşım yapmak istememe	43	1
Egosunu tatmin etmek isteme	43	1
Akademik başarısızlık	47	1
Popüler olma isteği	64	1
Enerjisini atma ihtiyacı	6	1
Sevgi yoksunluğu	10	1
Tema 3. Okulun Disiplin Sistemi (f:7)	Katılımcı	f
Otorite eksikliği	7-45-46-55-57	5
Disiplin sisteminin gevşekliği	24-27	2
Tema 4. Eğitim Programı (f:5)	Katılımcı	f
Derslerin ilgi çekici olmaması	6-7-67	3
Kazanımların ağır olması	6	1
Derslerin günlük hayattan kopuk olması	6	1

Tablo 3'e göre birinci tema olan "Aile ve Çevre" (f:33) altında en sık belirtilen direnç davranışının olası kaynakları "Anne-babanın yanlış davranışları" (f:18), "Öğrencinin sosyal çevresi" (f:7) ve "Ailenin maddi olanakları" (f:5) şeklinde iken; "Öğrencinin Kendisi" temasında "Yaş (Ön ergenlik dönemi)" (f:7), "Öğrencinin önemsene-değerli görülme isteği" (f:2) ve "Öğrencinin günlük yaşantıları" (f:2) dirence kaynak olarak gösterilmiştir. Direnç kaynağı olarak gösterilen üçüncü tema "Okulun Disiplin Sistemi" (f:7) adı altında "Otorite eksikliği" (f:5) ve "Disiplin sisteminin gevşekliği" (f:2) vurgulanırken "Eğitim Programı" (f:5) teması altında ise "Derslerin ilgi çekici olmaması" (f:3), "Kazanımların ağır olması" (f:1) ve "Derslerin günlük hayattan kopuk olması" (f:1) öğrenci direncine kaynak gösterilmiştir.

Ö6EA "Direnç davranışının birincil nedeni öğrenciden değil çevreden kaynaklanmaktadır. Öncelikle çocuğun ailede aldığı eğitim ve başından geçen olaylardır. Eğitim ortamında çocukların yetenek ve ilgilerine uygun olmaması, öğrenciyi pasif bir bileşen konumunda buldurması da bu sorunun tuzu biberidir. Diğer taraftan ders konularının öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermemesi yani günlük hayatta ilgili olmaması çocuklara enerjilerinin boşaltmak için direnç davranışından başka seçenek bırakmamaktadır." şeklinde direnç davranışına ilişkin görüşlerini ve davranışın olası kaynağını açıklarken, Ö1KÜ de "Gelecek ile ilgili kaygısı olmayan, sorumluluk duygusu olmayan, veli

tarafından zorla okula gönderilen öğrenciler tarafından bu davranışların sergilendiğini düşünüyorum.” şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

2. Öğretmenlerin Okul Ortamında (Sınıf İçi ve Dışında) Karşılaştıkları Direnç Davranışları

Çalışmada yanıt aranan ikinci soru öğretmenlerin hangi direnç davranışlarıyla karşılaştıklarını belirleme amacını taşımaktadır. Bu soruya verilen yanıtların analizi sonucunda elde edilen bulgular üç temada toplanmıştır. Tablo 4’te “Öğretmenlerin Karşılaştığı Direnç Davranışları” kategorisinin temaları, bu temalara ait kodlar, bunları ifade eden katılımcılar ve katılımcıların frekanslar gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin karşılaştığı direnç davranışları

Tema 1. Öğretime ve Öğretmene Yönelik Direnç (f:94)	Katılımcı	f
Derste ilgisiz şeyler yapma (Oyun oynama, şarkı söyleme, arkadaşıyla konuşma vb.)	4-5-6-15-16-13-18-22-23-29-31-41-44-45-46-47-55-61-63-65-67-68-69	23
Öğretmene açıkça düşmanlık/saygısızlık gösterme	9-17-22-23-24-27-28-32-34-35-36-41-42-50-55-57-65-66-69-70	20
Öğretim sürecinin akışını engelleme	4-15-31-33-44-50-59-61-64-66-68-69-	12
Sınıf içinde izinsiz ayağa kalkma/dolaşma	2-6-31-48-52-60-61-67	8
Okul/sınıf/kıyafet kurallarını bilerek çiğneme	1-14-18-21-28-45-46-68	8
Uyarı sonucunda uygunsuz tepkiler verme	27-41-42-43-47-51	6
Derse katılanları engelleme/dikkat dağıtma	2-4-5-59-61	5
Arkadaşlarını öğretmene karşı örgütleme	22-23-57-64-70	5
Derste sakız çiğneme	16-17-18-70	4
Öfke kontrolü sağlayamama	48-51	2
Soruları dalga geçerek cevaplama	67	1
Tema 2. Pasif Direnç (f:56)	Katılımcı	f
Devamsızlık yapma- geç gelme	1-2-4-6-15- 26-29-37-44-45-46-55-65-66-68	15
Materyal getirmeme/getirse de kullanmama	1-2-13-14-16-17-18-19-20-26-31-38-50-55-67	15
Dersi dinlememe-katılmama-ilgilenmeme	4-7-9-12-47-49-52-59-61-63-65	11
Ödev yapmama	12-31-45-49-50	5
Not tutmak, yazı yazmak istememe	1-12-49-50-68	5
Derste hiç konuşmama	63-65-66	3
Özensiz çalışma yapma	13	1
Derste uyuklama	1	1
Tema 3. Diğer Öğrencilere Yönelik Öfke (f:34)	Katılımcı	f

Arkadaşlarına kırıcı/argo/küfürlü söyleme	sözler	9-18-21-23-25-29-31-32-33-35-37-39-44-55-61-63-67-68-70	19
Arkadaşlarıyla kavga etme		10-25-31-35-42-59-66-	7
Arkadaşına fiziksel şiddet uygulama		5-25- 33-36-29-53-65	7
Arkadaşlarının oyunlarını bozma		5	1

Tablo 4’te öğretmenlerin sık karşılaştıkları belirttikleri direnç davranışlarını gösterilmiştir. “Öğretime ve Öğretmene Yönelik Direnç” olan birinci temada öğretmenlerin en sık belirttikleri öğrenci davranışları “Derste ilgisiz şeyler yapma (Oyun oynama, şarkı söyleme, arkadaşıyla konuşma vb.)” (f:23), “Öğretmene açıkça düşmanlık/saygısızlık gösterme” (f:20), “öğretim sürecinin akışını engelleme” (f:12), “Sınıf içinde izinsiz ayağa kalkma/dolaşma” (f:8) ve “Okul/sınıf/kıyafet kurallarını bilerek çiğneme” (f:8) şeklindedir. İkinci tema “Pasif Direnç” olarak adlandırılmıştır ve burada en sık yer alan davranışlar “Devamsızlık yapma-geç gelme” (f:15), “Materyal getirmeme/getirse de kullanmama (f:15) ve “Dersi dinlememe-katılmama-ilgilenmeme” (f:11) olmuştur. Üçüncü ve son tema olan “Diğer Öğrencilere Yönelik Öfke” altında ise “Arkadaşlarına kırıcı/argo/küfürlü sözler söyleme” (f:19), “Arkadaşlarıyla kavga etme” (f:7) ve “arkadaşına fiziksel şiddet uygulama” (f:7) davranışları yer almaktadır.

Ö65EA “*En sık karşılaştığım direnç davranışları sınıf içerisinde ders işlenirken dersi dinlememe, yanındaki arkadaşıyla konuşma, parmak kaldırmadan derse katılma, bazen işlenen konu hakkında bilgi sahibi olsa bile öğretmeni protesto ederek sorulan sorulara cevap vermeme gibi olumsuz davranışlardır. Sınıf dışında karşılaştığım öğrenci direnç davranışları ise teneffüslerde arkadaşlarına zarar verme, okul eşyalarına zarar verme, nadiren de olsa okulu terk etmeye çalışmaya çalışma gibi olumsuz davranışlardır.*” şeklinde karşılaştığı direnç davranışlarını ifade ederken, Ö31KA “*Okul araç-gereçlerini sürekli olarak getirmezler, kalemleri yoktur, ödev yapma alışkanlıkları hiç yoktur, sorumluluk sahibi değildirler. Sürekli küfür ederler, büyüklerine saygıları yoktur, sınıfta kavga ederler, ayağa kalkıp gezerler. Ellerini ağızlarına vurarak tuhaf sesler çıkarırlar, sıranın ayaklarını yere vurarak gürültü çıkarırlar.*” şeklinde ifade etmiştir.

3. Öğretmenlerin Direnç Davranışları Karşısında Kullandıkları Stratejiler

Çalışmada öğretmenlerin direnç davranışları karşısında kullandıkları stratejiler de belirlenmeye çalışılmış ve buna yönelik bir soru sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların analizi sonucunda öğretmenlerin başvurduklarını ifade ettikleri stratejiler üç temada toplanmıştır. Tablo 5’te “Öğretmenlerin Direnç Davranışları Karşısında Kullandıkları Stratejiler” kategorisinin temaları, bu temalara ait kodlar, bunları ifade eden katılımcılar ve katılımcıların frekanslar gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin direnç davranışları karşısında kullandıkları stratejiler

Tema 1. Öğrenciye Yönelik Stratejiler (f:133)	Katılımcı	f
Gösterdiği direnç davranışı hakkında öğrenciyle toplantı yapma	1-2-3-4-5-8-9-10-12-14-17-19-20-22-23-24-25-26-30-32-33-34-36-38-41-42-43-44-50-51-52-53-55-57-61-62-63-65-66-68-70	41
Öğrenciyi uyarma	2-4-5-13-16-17-18-19-26-28-38-39-44-45-46-47-59-61-63	19
Öğrenciyle güvene dayalı pozitif, empatik ve etkili iletişim kurma	10-11-12-14-15-20-23-34-37-53-57-61-62-63-70	15
Öğrenciye sorumluluk verme	1-2-4-5-9-13-23-26-47-60-61-66-67-69	14
Çeşitli cezalar verme	16-28-30-58-60-69-70	7
Göz teması kurma	28-38-45-49-61-69	6
Öğrenciye özel, değerli olduğunu hissettirme	5-14-62-64-68-70	6
Öğrenci ilgisini çekme	7-10-13-58-67	5
Ödül ve pekiştiricileri kullanma	2-26-38-48-60	5
Sabırlı olup öğrencinin sakinleşmesini bekleme	10-38-42-70	4
Öğrenciye sorular sorma	58-67	2
Öğrenci gelişimini izleme	25-37	2
Öğrenciyle karşılıklı anlaşma yapma	23-60	2
Tatlı-sert davranma	45-64	2
Davranışın sönmesini bekleme	29-39	2
Davranışının sorumluluğunu almasını sağlama	68	1
Tema 2. İş birliği /Destek Stratejileri (f:39)	Katılımcı	f
İdare-veli-öğretmen iş birliğini sağlama	1-4-9-18-24-27-29-31-32-39-41-45-47-49-51-55-59-65-66-69	20
Okul/sınıf rehber öğretmenine danışma/yönlendirme	1-4-7-9-13-20-21-27-46-47-49-53-55-57	14
Tutanak tutma ve öğrenciyi değerlendirme kuruluna sevk etme	4-18	2
Önleyici tedbirler alma	10	1
Anında müdahale etme	35	1
Derse geç kalan öğrencilerden geç kâğıdı isteme	46	1
Tema 3. Davranışa Yönelik Stratejiler (f:28)	Katılımcı	f
Davranışı, nedenleri, oluş biçimi vb. tüm	2-8-11-20-21-22-23-36-39-61-63-65-	14

yönleriyle analiz edip anlamaya çalışma	66-68	
Görmezden gelme	5-16-17-23-26-29-32-36-39-44-59-66-67	13
Davranışı eleştirme	27	1

Tablo 5’te görüldüğü gibi, öğretmenlerin direnç davranışları karşısında en sık kullandıkları yollar “Öğrenciye Yönelik Stratejiler” (f:133) temasında yer almaktadır. Bu temada en çok kullanıldığı belirtilen strateji “Öğrenciyle görüşme, açıklamalar yapma, ikna etmeye çalışma” (f:41) iken bunun ardından “Öğrenciyi uyarma” (f:19), “Öğrenciyle güvene dayalı pozitif, empatik ve etkili iletişim kurma” (f:15) ve “Öğrenciye sorumluluk verme” (f:14) stratejileri gelmektedir. Tablo 5’te görüldüğü gibi öğretmenler, öğrenci direnç davranışları karşısında, çeşitli cezalar verme, göz teması kurma, öğrenciye özel-değerli olduğunu hissettirme, ilgisini çekme, ödül ve pekiştiricileri kullanma gibi çeşitli stratejilerden de söz etmişlerdir.

Direnç davranışları karşısında kullandığı stratejileri Ö2KÜ “*Önce uyarıyorum. Dersin huzurunu bozmamak için önce gözle uyarıp, öğrenci anlamıyorsa sözle uyarıyorum. Neden yaptığını soruyorum. Elinde bir cisim varsa onu elinden alıyorum (makas, oyuncak vb.). Doğru davranışın ne olduğunu soruyorum. Ders dışında onları yanıma çağırıp konuşuyorum.*” şeklinde, Ö39KA ise “*Direnç davranışlarla karşılaştığımda ilk yaptığım şey öğrenciyi uyararak. Bazı öğrenciler de uyarının etkisi olmayınca bazen görmezden gelip davranışın sönmesini bekliyorum. Buna rağmen bu davranışta değişiklik olmuyorsa veli ile iş birliği yapıp bu davranışa iten sebepleri öğrenip, azaltmaya çalışıyorum.*” şeklinde ifade etmiştir.

Direnç davranışları karşısında öğretmenlerin kullandıklarını belirttikleri bir strateji teması da “İş Birliği-Destek Stratejilerini Kullanma” (f:39) olmuştur. Bu temada 20 öğretmen “İdare-veli-öğretmen iş birliğini sağlama” ve 14 öğretmen de “Okul/sınıf rehber öğretmenine danışma/ yönlendirme” yolunu tercih ettiklerini belirtirken, “Önleyici tedbirler alma”, “Anında müdahale etme” ve “Derse geç kalan öğrencilerden geç kâğıdı isteme” birer öğretmen tarafından ifade edilen yöntemler olmuştur.

Ö1KÜ “*Kademeli olarak şu yollara başvururum: öğrenciyle birebir görüşme, sınıf rehber öğretmeniyle görüşme, okul rehber öğretmenine yönlendirme, veliyle görüşme.*” şeklinde, Ö9KÜ “*Öğrenci ile iletişim kurma yollarını ararım, özel konuşurum aile ile iletişime geçerim (gerekirse okul rehberlik servisinden yardım talep ederim)*” şeklinde kullandıkları iş birliği-destek stratejilerini açıklamışlardır.

Yapılan analizlerde 28 öğretmenin doğrudan davranışa odaklanan stratejiler kullandıklarını belirttikleri görülmüştür. “Davranışa Yönelik Stratejiler” temasında 14 katılımcı “Davranışı, nedenleri, oluş biçimi vb. tüm yönleriyle analiz edip anlamaya çalışma”, 13 katılımcı “Görmezden gelme” ve bir katılımcı da “Davranışı eleştirme” yollarını kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ö21KO “*Öğrencilerin direnç davranışlarının sebebini anlamaya, çözmeye çalışırım. Öğrenci ile sakin ve onu anladığımı hissettirerek konuşmaya çalışırım. Rehber öğretmene yönlendiririm.*” Şeklinde Ö26EA ise “*Direnç davranışı gösteren öğrencileri sözel olarak uyarırım. Yaptığı davranışların yanlış olduğu ve tekrarlanmaması gerektiği üzerine açıklamalar ve uyarılar yaparım. Daha sonra direnç davranış gösteren öğrencileri görmezden gelirim veya yaptıkları davranışları pekiştirmem.*” şeklinde davranışa yönelik stratejilerini açıklamışlardır.

4. Direnç Davranışlarıyla Karşılaştıklarında Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Yaptıkları Düzenlemeler

Veri toplama aracı olarak kullanılan görüş formunda öğretmenlere yöneltilen sorulardan biri de herhangi bir direnç davranışıyla karşılaştıklarında daha sonraki dersleri için öğrenme-öğretme süreçlerinde yaptıkları –eğer yapıyorlarsa– düzenlemelere ilişkindir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde ulaşılan bulgular, bunları ifade eden katılımcılar ve bu katılımcıların frekansları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Dirence Karşı Öğretmenlerin Öğrenme-Öğretme Sürecinde Yaptıkları Düzenlemeler

Öğrenme-Öğretme Sürecine Yönelik Düzenlemeler (f:93)	Katılımcı	f
Oturma düzenini değiştirme	2-4-15-23-25-27-31-46-57-63-66-67-68-69	14
Olumlu sınıf atmosferi yaratma	4-8-12-16-33-34-39-45-48-55-61-62-64-70	14
Dersin işlenişini değiştirme/düzenleme	5-7-8-12-13-22-24-38-44-52-53-62-65	13
Dersi eğlenceli/ilgi çekici hale getirme	2-6-7-23-50-52-60-61-64-65-66	11
Derse daha etkin katılımı sağlama	1-2-4-5-27-62-68-69	8
Dirence karşı önceden önlem alma	13-22-33-60-62-63	6
Notla veya sözel dönüt-düzeltilmeyi sıklaştırma	18-27-41-47-54-55	6
Bireysel farkları dikkate alma	5-6-12-65	4
Etkinlik düzenleme/yaptırma	9-25-53	3
Video izletme	49-66-69	2
Yarışma düzenleme	66-67	2
Oyun oynatma	67-69	2
Tatlı sert öğretmenlik yapma	4-10	2
Daha çok örnek verme	11-63	2
Müzik dinletme	69	1
Materyal kontrolü yapma	68	1
Öğrenciler arası grup çalışması yaptırma	14	1
Dersin günlük hayattaki yerini ve önemini anlatma	44	1

Tablo 6’da görüldüğü gibi öğretmenlerin öğrenci direnciyle karşılaştıktan sonra, derslerinin öğrenme-öğretme süreçlerine yönelik en sık yaptıklarını belirttikleri düzenlemeler “Oturma düzenini değiştirme” (f:14), “Olumlu sınıf atmosferi yaratma” (f:14), “Dersin işlenişini değiştirme/düzenleme” (f:13) ve “Dersi eğlenceli/ilgi çekici hale getirme” (f:11) şeklindedir. Öğretmenlerin daha az sıklıkta belirttikleri düzenlemelerden bazıları ise “Derse daha etkin katılımı sağlama”, “dirence karşı önceden

önlem alma”, “Notla veya sözel dönüt-düzeltilmeyi sıklaştırma”, “Bireysel farkları dikkate alma” düzenlemeleridir.

Ö4EÜ “Benim eğitim anlayışımın temelinde sevgi ve saygı yer almaktadır. Öğrencilerimi severim ve bunu onlara hissettiririm. Fakat bu sevgi öğrenci ile aramda çok ince bir duvar olmasını engellemez. Çünkü bu yaş grubu öğrencilerde sevgi, özgüven, şımarıklık kavramları birbirine karıştırılır. Aradaki ince (görünmeyen) duvarı yıktığımız zaman eğitim-öğretim aksamaya başlar. Özellikle bu tür davranış sergileyen öğrencileri ön sıralarda oturtmaya, dersin içerisine dâhil etmeye çalışırım. Küçük sorumluluklar vererek önemsendiklerini anlatmaya çalışırım.” şeklinde Ö62EA ise “Direnc gösteren öğrenciyle yakından ilgileniyorum. Yaptığı eylemleri dikkatli takip ediyorum. Rehber öğretmenle iş birliği yapıyorum. Okul idaresini bilgilendiriyorum. Direnci önleme ve gidermede tedbirleri sürekli alıyorum. Öğrencileri derse katarak bunu önlemeye çalışıyorum.” şeklinde öğrenme-öğretme sürecinde yaptıkları düzenlemeleri açıklamışlardır.

5. Öğretmenlerin Öğrenci Direnc Davranışlarına Yönelik Önerileri

Çalışmada öğretmenlere yöneltilen son soru öğrenci direnc davranışlarına yönelik önerilerine ilişkindir. Yapılan analizlerde katılımcıların çeşitli önerilerde buldukları görülmüştür. Bu öneriler üç tema altında toplanmıştır. “Öğretmenlerin Öğrenci Direnc Davranışlarına Yönelik Önerileri” kategorisinin temaları, bu temalara ait kodlar, bunları ifade eden katılımcılar ve katılımcıların frekansları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin öğrenci direnc davranışlarına yönelik önerileri

Tema 1. Öğretmenlere Yönelik Öneriler (f:100)	Katılımcı	f
Öğrencilere karşı samimi, sabırlı ve sevecen olma	3-4-10-11-12-14-15-17-30-34-38-41-61-65	14
Davranışın nedenini araştırarak çözmeye çalışma	6-11-22-27-28-38-39-49-58-60-61-70	12
Öğrenci merkezli/katılımlı eğitim yapma	2-5-4-6-7-9-12-37-38-53-68	11
Etkili sınıf yönetimi stratejileri kullanma	14-17-25-26-45-46-47-55-61-62-69	11
Öğrenciyi ve okul dışı hayatını (çevresi/ailesi) inceleme	4-22-23-33-47-58-66-68-70	9
Rehber öğretmen ile iş birliği/yönlendirme	2-13-16-17-18-19-26-47-52	9
Öğrenciyle sorun üzerine görüşme	4-16-18-19-22-24-27-28-48	9
Öğrenciyle empatik ilişkiler kurma	4-28-29-37-42-43	6
Dersleri ilginç/eğlenceli hale getirme	2-14-15-64	4
Aşırı otorite ve cezadan kaçınma	6-34-37-69	4
Hayatilik ilkesini kullanma	12-15-64	3
Kararlı ve tatlı sert davranma	11-30-65	3
Öğrenci davranışlarını takip etme	25-68	2
Anlık çözümler üretme becerisine sahip olma	33	1
Akran arabuluculuğu stratejisini kullanma	26	1
Model olma	4	1

Tema 2. Okul İdaresine Yönelik Öneriler (f:43)	Katılımcı	f
İdare -öğretmen-veli- (öğrenci) iş birliği	3-16-17-19-24-26-27-28-35-36-39-41-47-52-53-56-59-60-65-66	20
Disiplin kuralları koyma ve uygulama	1-10-13-24-45-46-51-54	8
Velileri bilinçlendirme çalışmaları yapma	3-20-21-39-46-57-67	7
Öğrencilere yönelik eğitimler düzenleme (iletişim, çatışma çözme, öfke yönetimi, hedef belirleme, okumanın önemi, ahlak vb.)	26-44-55-64	4
Okulu sevdirmeye etkinlikleri (parti, vb.) yapma	44-66	2
Demokratik bir okul ortam oluşturma	62	1
Sosyolog-psikolog- öğretmen iş birliği sağlama	29	1
Tema 3. MEB'e Yönelik Öneriler (f:13)	Katılımcı	f
Öğretmenin itibarını ve yaptırım gücünü artırma	27-32-51-57-63	5
Öğretmenlere hizmet içi eğitim verme	33-66-67	3
Yönetmelikleri düzenleme- yeni yasalar yapma	53-57	2
Konuları/ders kitaplarını titizlikle hazırlama	63	1
Eğitimi zorunlu olmaktan çıkarma	31	1
Bu konuları fakültede ders olarak okutma	66	1

Tablo 7’de katılımcıların en çok “Öğretmenlere Yönelik Öneriler” (f:100) teması kapsamında önerilerde buldukları ve bunların başında “Öğrencilere karşı samimi, sabırlı ve sevecen olma” (f:14), “Davranışın nedenini araştırarak çözmeye çalışma” (f:12), “Öğrenci merkezli/katılımlı eğitim yapma” (f:11) ve “Etkili sınıf yönetimi stratejileri kullanma” (f:11) şeklindeki önerilerin geldiği belirlenmiştir. 9’ar katılımcı tarafından belirtilen “Öğrenciyi ve okul dışı hayatını (çevresi/ailesi) inceleme”, “Rehber öğretmen ile iş birliği/yönlendirme” ve “Öğrenciyle sorun üzerine görüşme” önerileri de sık belirtilen görüşler arasında yer almaktadır.

Öğretmenlerin “Okul İdarelerine Yönelik Öneriler” (f:43) temasında en çok ifade ettikleri öneri “İdare -öğretmen-veli- (öğrenci) iş birliği” (f:20) olmuştur. Bunun ardından “Disiplin kuralları koyma ve uygulama” (f:8), “Velileri bilinçlendirme çalışmaları yapma” (f:7) ve “Öğrencilere yönelik eğitimler düzenleme (iletişim, çatışma çözme, öfke yönetimi, hedef belirleme, okumanın önemi, ahlak vb.)” (f:4) şeklindeki öneriler gelmiştir.

Öğretmenlerin “MEB’e Yönelik Öneriler” temasında en çok belirttikleri öneriler ise “Öğretmenin itibarını ve yaptırım gücünü artırma” (f:5), “Öğretmenlere hizmet içi eğitim verme” (f:3) ve “Yönetmelikleri düzenleme- yeni yasalar yapma” (f:2) şeklindedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma öğretmenlerin direnç davranışlarına bakış açılarını, direnç davranışları hakkındaki görüşlerini, stratejilerini ve önerilerini incelemek amacıyla çeşitli okullarda görev yapan 70 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin direnç davranışlarına yönelik

algılarının olumsuz olduğu görülmüş ve tüm öğretmenlerin direnç davranışlarını “öğrenmeyi engelleyici davranışlar” olarak gördüğü belirlenmiştir. Öğretmenler, sınıftaki öğretimi baltalama, öğretmene/otoriteye direnç gösterme ve okul yaşamına/kurallara uygun olmayan davranışlar gösterme temaları altında toplanan çeşitli davranış biçimlerini, öğretimi engelleyici davranışlar çerçevesinde açıklamışlardır. Benzer bulgular Sarı (2017) tarafından yapılan araştırmada ortaya çıkmıştır. Sarı'nın çalışmasına katılan öğretmenlerin de sınıflarında en sık karşılaştıklarını belirttikleri direnç davranışları, öğretmen otoritesine direnme, söylediklerini dikkate almama, öğretmene ve arkadaşlarına düşmanca tavırlar sergileme temaları altında yer alan, öğretim sürecini sekteye uğratabilecek nitelikte davranışlardır. Öğretmenlerin öğrencilerin sergilediği direnç davranışlarını öğretim süreci üzerindeki olumsuz etkisi bakımından böylesine vurgulamış olmaları, öğrenme sürecinin etkililiği konusunda ciddi kaygılar taşıdıklarının bir göstergesi olarak ele alınabilir. Öğretim sürecini baltalamakta olan direnç davranışları, öğretmenlerin dikkatle ele alarak, anlaması, analiz etmesi ve en uygun müdahale stratejilerini geliştirmesi gereken birer öğrenme engeli olarak görülmektedir. Moore (2007), öğretmenlerin direnç ile öğrenme arasındaki bağlantıyı iyi anlamaları gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin direnç davranışlarına yönelik açıklamaları da bu bağlantıyı kavradıklarına ve bu nedenle öğretim sürecinin etkililiği bakımından endişeler taşıdıklarına işaret etmektedir.

Bu araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenci direnç davranışlarını birer problem olarak ele aldıkları dikkate alındığında, etkin bir problem çöze sürecinin izlenmesi gerektiği söylenebilir. Bu süreçte izlenecek ilk adım, problem olarak görülen davranışın kaynağını belirleyerek iyice anlamaya çalışmak olmalıdır. Katılımcılara, problem olarak gördükleri direnç davranışlarının kaynakları sorulduğunda verdikleri yanıtların başında aile ve çevre gelmektedir. Ardından öğrencinin kendisini, okulun disiplin sistemini ve eğitim programını direnç davranışlarından sorumlu tutan öğretmenler, öğrencinin kendisinden de kaynaklanmış olabileceğini göz ardı etmişlerdir. Benzer sonuçlar Sever (2012) tarafından da bulgulanmıştır. Sever'in çalışmasına katılan öğretmenler de öğrencilerini direnç davranışı göstermeye iten kaynakları belirtirken öncelikle aile, öğrencinin kendisi, çevrenin etkisi, yetersiz dinlenme gibi faktörleri sıralamış, ardından öğretmenden söz etmişlerdir. Alanyazındaki başka araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Argon ve Sezen-Gültekin, 2016; Kearney, Plax & Burroughs, 1991; Seidel & Tanner, 2013; Sarı, 2017). Burada öğretmenlerin soruları yanıtlarken sosyal beğenirlik kaygısına kapılmış olabileceği ihtimali dikkate alınmalı ve bu sınırlılık nedeniyle bulgular yorumlanırken dikkatli olunmalıdır. Çünkü alanyazında, öğrencilerin direnç davranışları göstermelerinde öğretmenin de önemli bir faktör olduğunu vurgulayan çalışmalar da mevcuttur. Örneğin Chory-Assad (2002) ve Chory-Assad ve Paulsel (2004), sınıf ortamını adil algılayan öğrencilerin, öğretmenlerine karşı düşmanca davranışları veya diğer direnç davranışlarını gösterme eğilimlerinin sınıfı adaletsiz algılayan öğrencilerden daha düşük olduğunu belirlemişlerdir. Araştırmalar, öğrencileriyle iyi ilişkiler kuran öğretmenlerin daha az dirençle karşılaştıklarını göstermektedir (Chory-Assad, 2002). Bu bulgulara dayanarak, direnç davranışlarının kaynakları arasında öğretmenin de ele alınması gerektiği söylenebilir. Nitekim bu araştırmaya katılan öğretmenlerin en sık karşılaştıkları direnç davranışlarını, “Öğretime ve öğretmene yönelik direnç” teması altında açıklamış olmaları da bu kanıyı desteklemekte ve bazı öğrencilerin öğretmenlerine yönelik içsel bir öfke duymakta olabileceklerine işaret etmektedir.

Öğretmenlerin, karşılaştıkları öğrenci direnç davranışları karşısında izledikleri stratejiler incelendiğinde, ilk sırada öğrenciye yönelik stratejileri, ardından iş birliği ve destek stratejilerini, üçüncü sırada ise davranışa yönelik stratejileri kullandıklarını belirttikleri görülmüştür. Burada da öğretmenlerin direnç davranışlarının kaynakları arasında öğretmeni görmemiş olmaları doğrultusunda, kendilerine yönelik stratejiler geliştirmeye de gereksinim duymadıklarını düşünmek mümkündür.

Bunu yanı sıra öğretmenlerin başvurdukları stratejiler dikkatle incelendiğinde, ana temaların altında ifade ettikleri çeşitli stratejilerin de genellikle öğrenci davranışlarını düzeltmeye yönelik olduğu görülmüştür. Bu stratejilere genel olarak bakıldığında, direnç davranışlarına müdahalenin, sıradan problem davranışlarına müdahaleden çok farklılaşmadığı söylenebilir. Koyuncu (2017) da direnç davranışları ile ilgili çalışmaların son yıllarda sınıf yönetimi çerçevesinde ele alındığını ve bu çerçevede uygun stratejiler geliştirilmeye çalışıldığını belirtmektedir.

Alanyazın incelendiğinde öğrenci direncine müdahalede çeşitli stratejilerin kullanılacağı belirtilmektedir. Wells, Jones ve Jones (2014), “motive edici görüşme modeli” (motivational interviewing) ile öğrencilerin davranışlarının nedenini sorgulamadan, durumu kabullenme ve yapıcı çabalar eşliğinde yapılacak görüşmeleri önermişlerdir. Gjesfeld (2014) ise öğrenci direncinin, dirence yönelik farkındalığı olan, dirençle uyumlu ve dirence karşılık olabilecek bir öğretim yöntemi olan empatik öğretim yoluyla etkili bir şekilde ele alınmasını önermektedir. Sever ve Güven (2014) de her öğrencinin farklı direnç davranışları gösterdiklerini ancak bu davranışların uygun öğretim yaklaşımları ile olumlu olarak değiştirilebileceğini belirtmişlerdir.

Çalışmada öğretmenlere yöneltilen bir diğer soru da direnç davranışlarıyla karşılaşmaları durumunda öğrenme-öğretme sürecinde yaptıkları düzenlemelere ilişkindir. Öğretmenlerin direnç davranışlarıyla karşılaştıklarında “oturma düzenini değiştirme, olumlu sınıf atmosferi yaratma, dersin işlenişini değiştirme/düzenleme, dersi eğlenceli/ilgi çekici hale getirme, vb” çeşitli düzenlemeler yaptıkları belirlenmiştir. Bu bulgulardan öğretmenlerin direnç davranışlarıyla karşılaştıklarında sınıf atmosferini olumlu etkileyebilecek şekilde düzenlemeler yaptıkları görülmüştür. Bu bulguya dayanılarak, öğretmenlerin direnç davranışlarına yönelik belli bir farkındalığa sahip oldukları ve zaman zaman öğrenme-öğretme süreçlerinde, öğrencilerine uygun düzenlemeler yaparak daha elverişli sınıf ortamları oluşturmaya çalıştıkları söylenebilir.

Öneriler

Yapılan araştırma kapsamında elde edilen bulgulara dayanarak şu önerilerde bulunulabilir:

1. Araştırma sonucunda öncelikle öğretmen adaylarına üniversitede direnç davranışları konusunda eğitim verilebilir, öğretmen adaylarında bu konuda bir farkındalık oluşturulabilir.
2. Öğretmenlerin direnç davranışlarıyla karşılaştıklarında nasıl bir yol izlemeleri gerektiği, davranışa ve öğrenciye nasıl bir tepki vermeleri gerektiği ile ilgili stratejik bir plan hazırlanabilir.
3. Rehber öğretmenler velilere, öğrencilere ve öğretmenlere direnç davranışları hakkında bilgilendirme çalışmaları yapabilir. Özellikle velilerle iş birliği içinde olabilir.
4. Bu çalışma, Adana ilinde merkez ilçelerde bulunan ortaokullarda görev yapan 70 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve illerinde daha büyük örneklerle, nicel ve nitel yöntemlerle, farklı kademelerdeki öğretmenlerle benzer çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Alpert B. (1991). Students' resistance in the classroom. *Anthropology & Education Quarterly*, 22(4), 350-366.
- Argon, T., & Sezen-Gültekin, G. (2016). Pedagogical formation students' resistance behaviors towards teaching-learning processes and their moral maturity. *Universal Journal of Educational Research* 4(12A), 16-21. DOI: 10.13189/ujer.2016.041303
- Burroughs, N.F., Kearney, P. & Plax, T.G. (1989). Compliance-Resistance in the college students. *Communication Education*, 38, 214-229.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Örneklem Yöntemleri. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> adresinden 05.11.2019 tarihinde alınmıştır.
- Çakır, S. G. (2015). The effects of teacher immediacy and student burnout on empowerment and resistance among Turkish pre-service teachers. *Learning and Individual Differences*, 40, 170-175.
- Chory-Assad, R. M. (2002). Classroom justice: Perceptions of fairness as a predictor of student motivation, learning, and aggression. *Communication Quarterly*, 50, 58-77.
- Chory- Assad, R., M. & Paulsel, M., L. (2004) Classroom justice: student aggression and resistance as reactions to perceived unfairness, *Communication Education*, 53:3, 253-273, DOI: 10.1080/0363452042000265189
- Gjesfjeld, C. D. (2014). Meeting Student Resistance with Empathic Teaching in the College Classroom. *Gausius*, 2, 1-8. <https://gausius.weebly.com/gjesfjeld---empathic-teaching.html>
- Goodboy, A. K. & Bolkan, S. (2011). Leadership in the college classroom: the use of charismatic leadership as a deterrent to student resistance strategies. *Journal of Classroom Interaction*, 46, 4-10.
- Eroğlu, M. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik meslek bilgisi derslerine yönelik direnç davranışları. Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Kearney, P., Plax, T. G., & Burroughs, N. F. (1991). An attributional analysis of college students' resistance decisions. *Communication Education*, 40(4), 325-342.
- Koyuncu, B. (2017). Lise öğrencilerinin problem çözme becerilerinin derslere yönelik direnç davranışlarının yordanması. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 8(29), 1071-1090.
- Miles, M. & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis*. USA: Sage Publications.
- Moore, H. A. (2007). Student resistance in sociology classrooms: Tools for learning and teaching. *Sociology Department, Faculty Publications* 88, 28-44. <http://digitalcommons.unl.edu/sociologyfacpub/88> 31 ocak 2019
- Sarı M., "Öğretmen algılarına göre ilkököl öğrencilerinde direnç davranışları: Sessizce planlanan meydan okuyuşlar", 5. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sunulan sözlü bildiri, 26-28 Ekim 2017, vol.1, pp.644-645, Marmaris, Muğla
- Sever, D. (2012). İlköğretim fen ve teknoloji dersinde araştırma temelli öğrenme yaklaşımının öğrenci dirençlerine etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sever, D. & Güven, M. (2014). İlköğretim fen ve teknoloji dersinde araştırma temelli öğrenme yaklaşımının öğrenci dirençlerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(4), 1583-1605.
- Seidel, S. B. & Tanner, K. D. (2013). "What if students revolt?"—Considering Student Resistance: Origins, Options, and Opportunities for Investigation. *CBE—Life Sciences Education*, 12, 586-595.
- Spaulding, A. M. (1995). *A qualitative case study of teacher-student micropolitical interaction: The strategies, goals, and consequences of student resistance*. Paper presented at The American Educational Research Association Annual Conference, San Francisco, 18-22.
- Şimşek, A. (2015). Araştırma modelleri. A. Şimşek (Ed.), *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri* (4. Baskı) içinde (s. 80-106). Eskişehir: Anadolu Üniversite Yayınları.

- TDK (2018). Türkçe Sözlük. Direnç. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b2d6247df4c86.58783982. Erişim tarihi: 23.06.2018.
- Wells, H., Jones, A., & Jones, S. C. (2014). Teaching reluctant students: using the principles and techniques of motivational interviewing to foster better student–teacher interactions. *Innovations in Education and Teaching International*, 51(2), 175-184. <http://dx.doi.org/10.1080/14703297.2013.778066>.
- Yüksel, S. (2003). Öğrencilerin öğretme-öğrenme sürecine yönelik direnç davranışları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 235-251.

Student Resistance from the Eyes of Teachers: Opinions, Strategies and Recommendations

Emine Yıldız^{1†}, Mediha Sarı²

¹Ministry of National Education

²Cukurova University

Extended Abstract

Introduction: The concept of resistance, which stands for endurance, “strength of opposition, withstanding” (Turkish Language Association [TDK], 2018) and “Student's opposition behavior towards education and training activities at school) (Yüksel, 2003, p.237), manifest itself in education as in every field. Resistance behaviors in education are planned, systematic and deliberate reactive behaviors that students exhibit to their teachers, friends, lessons and the current environment in the learning-teaching process. If the behavior is aforesought and planned, and if it is done purposely and continuously, then it is called as resistance behavior (Erickson, 1984, cited in Yüksel, 2003: 237; Yüksel, 2003). Alpert (1991) states that even behaviors such as pre-planned silence and mumbling, which carry a message, can be considered among resistance behaviors.

Researchers classified resistance behavior in different ways. Spaulding (1995) distinguishes resistance behaviors as passive and aggressive resistance. Behaviors such as interrupt, postpone are called passive resistance and behaviors such as splitting the course flow and protest are called aggressive resistance behavior. As to Burroughs, Kearney and Plax (1989), they defined resistance as constructive and destructive behavior.

The general aim of this study is to determine the resistance behaviors in the school environment encountered by teachers working in secondary schools and to find out what strategies they follow against these behaviors and to obtain their solution offers.

Method: This study is a qualitative study employed in the phenomenological pattern in order to examine the perspectives of secondary school teachers' attitudes towards resistance behaviors. Information on the Working group, data collection tool, data collection and analysis are given under this heading.

Results: It was observed that teachers frequently talk about behaviors that hinder the learning-teaching process while explaining their opinions about resistance behaviors. In the analysis on the opinions of the teachers it was determined that the most frequent opined theme was “Undermining Teaching in the Classroom” (f: 50).

The findings suggested that the most common student behaviors stated by teachers are “Dealing with irrelevant things in the lesson (Playing games, singing, talking to friends, etc.)” (f: 23), and the most frequent strategies teachers follow are “Interviewing with the student, making explanations, trying to persuade” (f: 41).

After encountering student resistance, it was detected that the most frequent regulation that teachers implement in the learning-teaching processes of their lessons is “Changing the seating order” (f: 14).

It was determined that the participants made suggestions under the theme “Suggestions for Teachers” (f: 100) and “Being sincere, patient and caring towards the students” (f: 14) is the foremost recommendation.

Conclusion: As a result of the study, it has seen that teachers' perceptions about resistance behaviors were negative and 73 teachers perceived resistance behaviors as “behaviors intercept learning”. The most frequently

[†]Corresponding Author: Emine YILDIZ, Köklüce Secondary School, Yüreğir, Adana, emineyildizz@gmail.com

encountered resistance behaviors in their classrooms that the teachers stated who participated in the study of Sarı (2017) were also behaviors that will interfere with the teaching process partaking under the themes of resistance to teacher authority, ignoring what the teachers say, exhibiting hostile attitudes to the teacher and his/her friends.

Regarding that teachers consider student resistance behaviors as a problem, it can be said that an effective problem-solving process should be followed. The first step to be followed in this process should be trying to understand the source of the behavior that is perceived as a problem. When respondents are asked about the sources of resistance behaviors that they perceive as problems, the family and the environment come in the lead of their responses. When the teachers who participated in the study of Sever (2012) stated the sources that led their students to exhibit resistance behavior, they primarily listed factors such as family, student himself/herself, influence of environment, inadequate rest and then they made mention of the teacher.

The findings show that teachers made various arrangements as “changing the seating pattern, creating a positive classroom atmosphere, changing/editing the lesson practices, making the lesson fun/interesting etc. when they faced resistance behaviors. Based on this finding, it can be said that the teachers have certain awareness towards resistance behaviors and they occasionally try to create more favorable classroom environments by making appropriate arrangements for their students in learning-teaching processes.

Key words: Resistance behaviours, Student resistance, Secondary school, Teacher, Student.